

KITTILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

Kivikautisen asuinpaikan
koekaivaus 1989
Esa Hintikainen

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
KAIVAUSPAIKAN ESITTELY	2
PERUSKARTTAOTE	3
KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	4
KAIVAUSTEKNIikka	4
MAAPERÄ	6
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	7
LÖYDÖT	7
YHTEENVETO	10
LUETTELOT KARTOISTA	11
LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA	12
LUETTELO NEGATIIVEISTA	13
KOEKUOPPIEN VAAITUSLUKULUETTELO	14
LUETTELO HIILINÄYTTEISTÄ	15
VALOKUVAT	16
YLEISKARTTA	18
PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA, ALUE I	19
TASOKARTAT, ALUE I	20
PROFIILIKARTAT	26
YKSITYISKOHTAKARTTA, ALUE I	28
PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA, ALUE II	29
TASOKARTAT, ALUE II	30

JOHDANTO

Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala on ollut tunnettu kivikautisena asuinpaikkana jo vuodesta 1904. Kaivaustutkimus Rauhalassa katsottiin tarpeelliseksi muinaisjäännöskohteen luonteen ja kunnan selvittämiseksi. Tutkimustarpeeseen vaikutti pääasiallisesti se, ettei Jerisjärven alueella ole suoritettu aikaisemmin kaivauksia.

Rauhalassa tutkittiin 81 m². Tutkimusta johti HuK Esa Hintikainen, piirtäjänä oli fil. yo. Iwona Iskierka-Hintikainen ja tutkimusavustajana fil. yo. Esa Mikkola. Kaivauksella työkenteli kahdeksan kaivajaa Muoniosta.

Tutkimuksen rahoitti valtion velvoitetöyällisyysohjelma.

Helsingissä 14.12.1989

KITTIILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Kunta: Kittilä

Kylä: Rauhala (ent. Sirkka)

Tila: Sirkka 10:16

Omistaja: Abiel Rauhala

Osoite: Kittilä 99135 Rauhala

Peruskartta: 2741 02 JERISJÄRVI

Kaivauspaikan koordinaatit $x = 7534$ 34 $y = 509$ 14 $z = 260$

Kertomukseen liittyvät löydöt KM 24848:1-322

Diar. 2.10.1989

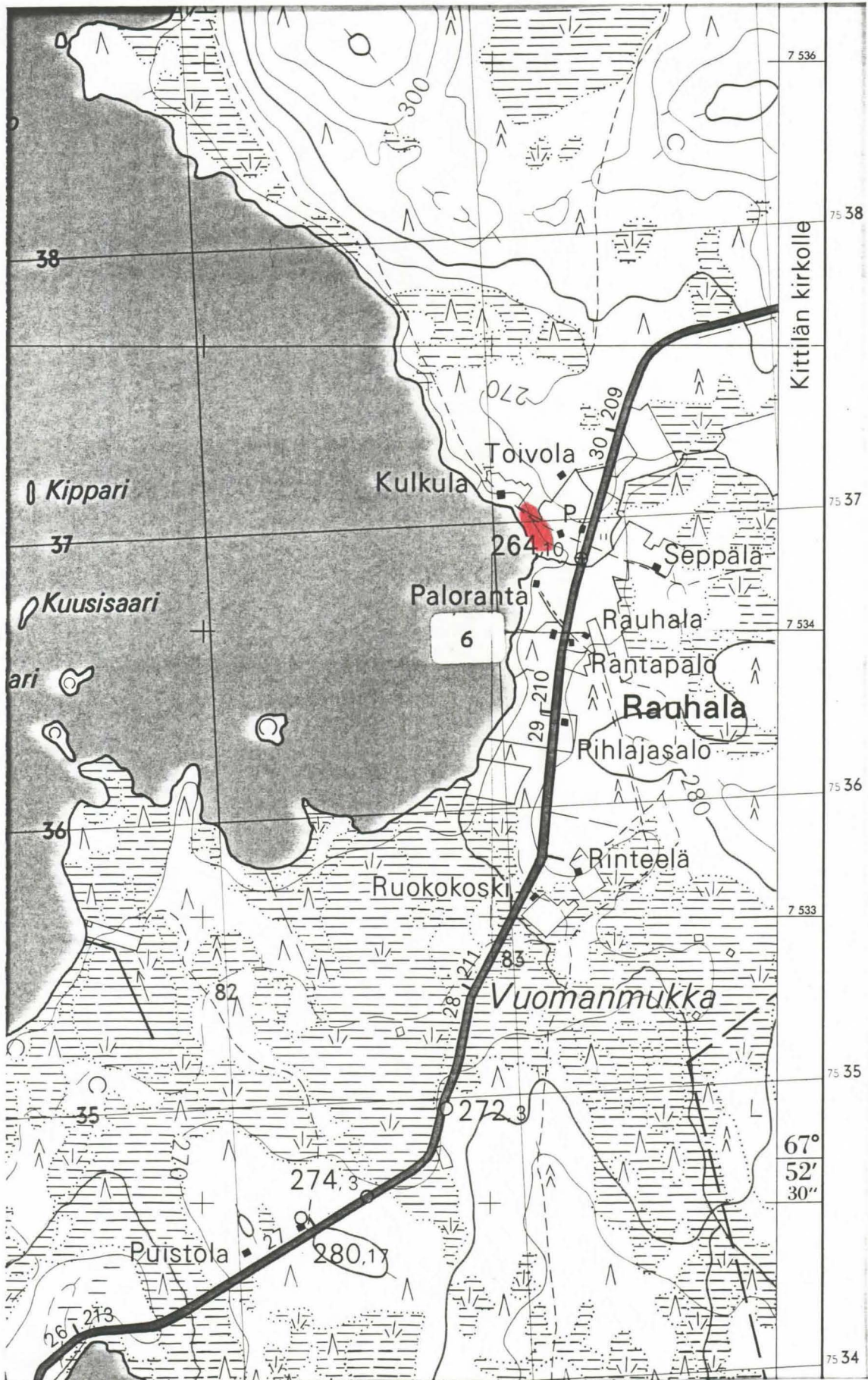
Aikaisemmat tutkimukset: A.Erä-Eskon inventointi vuonna 1956.

Aikaisemmat löydöt KM 4450:6, KM 9061, KM 14006:1-3, KM 14007.

Kertomukseen liittyvät kartat ovat sivuilla 18-32.

Sivut 16 ja 17 ovat kuvatauluja, joissa on kuvia negatiiveista 78221-78238. Kertomukseen liittyvät diapositiivit 19755-19765. Luettelot kartoista, radiohiilinäytteistä, negatiiveista ja diapositiiveista ovat kertomuksen lopussa, kuten myös koekuoppien vaaituslukuluettelo.

Ote peruskartasta 1:20 000 2741 02 JERISJÄRVI

Kaivauspaikka on merkitty punaisella

KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Kaivauspaikka sijaitsee Jerisjärven länsirannalla Rauhalan kylässä (ent. Sirkka) Abiel Rauhalan tilalla, n. 200 m:n päässä Muoniosta Kittilään vievän tien länsipuolella. Rauhalaan on n. 32 km Muonion kirkonkylältä.

Tutkittu alue on pohjois-etelä suunnassa n. 100 m pitkä ja itä-länsi suunnassa n. 70 m leveä sijoittuen aivan Jerisjärven rantaan ja Rauhalan tilan pihapiiriin. Paikalla ei ole terassimaisia muodostumia, vaan rinne viettää tasaisesti ja loivasti rantaa kohti. Vedenpinnan korkeudeksi Jerisjärvessä mitattiin 258 m mpy.

Alue on ollut suhteellisen pitkään viljeltynä ja omalta osaltaan myös nykyinen rakennustoiminta on vaikuttanut maisemaan, sillä alkuperäistä rantatörmää on paikoin tasoitettu, ja jokisuuhun on rakennettu kalanviljelyallas. Asuinpaikan sijainti- ja löytötiedoissa A. Erä-Eskon mainitsema "Pirttipelto" ei ollut enää paikallistettavissa.

KAIVAUSTEKNIikka

Kaivauksella käytetyssä koordinaatistossa x kasvoi pohjoiseen ja y länteen. Tutkitulla alueella käytettiin yhtä kiintopistettä (suurehko maakivi), jonka absoluuttinen korkeus on 260,06 m mpy ja sen koordinaatit ovat 98/497,5. Koneenpaikkojen korkeuden olivat A = 208, B = 064 (ks. yleiskartta s. 18).

Tutkimus aloitettiin koekuopituksella (koeruudun koko 1 m²), minkä avulla muinaisjäännösalue rajattiin ja varsinaiset kaivausalueet voitiin sijoittaa siten löytörikkaimmille ja parhaiten kyntämiseltä säästyneille alueille.

MAAPERÄ

Turvekerroksen paksuus vaihteli tutkitulla alueella 5-10 cm, tämän alapuolella oli yleensä 10-45 cm paksu peltomultakerros, poikkeuksina alue II ja koekupat 32 ja 33. Multakerrosta seurasi alueella I, sekä koekupissa 11, 12 ja 15 huuhtoutuneen ja palaneen maan kerros (5-10 cm), jonka alla oli keskimäärin n. 30 cm paksu rikastumiskerros, mikä vaihettui puhtaaseen pohjahiekkaan. Huuhtoutuneen ja palaneen maan yhteydessä oli myös pienialaisia lika- ja nokimaaläikkiä. Piirretyistä profiilikartoista (s. 26-27) yksityiskohdat käyvät ilmi tarkemmin. Alueella I alkuperäinen kerrosprofiili oli säilynyt osittain, viitteen uudemman ajan aktiviteeteista antavat selvästi havaittavat auranjäljet tasossa 2 (ruudut 98/514 c, d ja 98/512 a, b, c, d).

Kaivausalueen itäpuolella alkuperäistä rantatormää on tasoitettu varsin voimaperäisesti.

Alueella II sekä koekuopissa 32 ja 33 turvekerrosta seurasi muutamia cm paksu huuhtoutumiskerros ja keskimäärin n. 10 cm rikastumishorisontti. Häiriintymättömästä podsoliprofiilistaan huolimatta alue II oli erittäin kivistä sisältäen enemmän kiviä kuin maata. Kyseinen kivikko kattaa mäen koko lakiosan, eikä siinä voitu havaita mitään rakenteita, tai palamisen merkkejä. Muiden koekuoppien osalta huuhtoutumiskerros puuttui kokonaan, ts. peltomultaa seurasi välittömästi rikastumiskerros. Koekuopin tutkittua aluetta ei katsottu tarpeelliseksi laajentaa itään päin, koska maaperä on siellä paljolti rakennustoiminnan jäljiltä.

Koekuopissa 16 ja 19 maaperä oli multaa ja savea, ruutuun 19 nousi myöhemmin kaivausten aikana pohjavesi.

KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

Alueelta I löydettiin liesikiveys, mikä oli jo osittain kynnetty hajalle, sekä 4 m:n päässä siitä pienehkö tulenpito-paikka (koordinaatit 98/511). Kummastakin tulisijasta otettiin radiohiilinäytteet (KM 24848:323 ja KM 24848:324).

Hajonneesta liesikiveyksestä piirrettiin tasossa 2 yksityiskohtakartta (s. 28) mittakaavaan 1:10. Molempien tulisijojen kivet olivat voimakkaasti palaneita ja niiden ympärillä oli runsaasti palanutta maata, nokea ja hiiltä (ks. kuvat 4 ja 5 s. 17).

Liesi ja tulenpitoaika kaivettiin 5 cm:n tasoissa kuten alue I kokonaisuudessaan. Hajonnut liesikiveys tuli selvästi esiin tasossa 2 ja tulenpitoaikkaan liittyvät nokiläikät muuttaminen kivineen puolestaan tasossa 3. Molemmat rakenteet rajoittuivat suurelta osin vain yhteen kaivauskerrokseen.

LÖYDÖT

Siimanpainon kappaleita	2
Jaspiskaavin	
Kvartsikaapimia	35
Muut kvartsiesineet:	
- nuolenkärki	
- tasakantaisen nuolenkärjen kantakatkelma	
- nuolenkärjen teelmän katkelmia	3
Kvartsi-iskoksia	n. 1680
Pii-iskoksia	16
Sädekiviliuskeen paloja	3
Muita kivilaji-iskoksia	9
Palanutta savea	n. 9 g
Palanutta luuta	n. 162 g

Suurin osa kaivauslöydöistä on kvartssia, n. 1680 iskosta sekä 40 esinettä. Kvartsien levintä koekuoppien mukaan on esitetty seuraavalla sivulla olevassa taulukossa. Esinelöydöt keskittyvät selvästi kaivauspaikan itäosaan, linjan x = 530 länsipuolelta löytyi vain yksi kvartsikaavin. Palanutta luuta löytyi pieniä määriä lähes kaikista koekuopista, mutta selviä keskittyviä levinnässä ei ollut havaittavissa. Pii-iskokset (16 kpl) ovat alueelta I ja siihen liittyvistä koekuopista (n:ot 14, 17 ja 18).

On huomattava että suurin osa löytömateriaalista ei ole enää primaarisella paikallaan, sillä stratigrafisesti tarkastellen yli 3/4 löydöistä on peräisin peltomultakerroksesta. Maannoksestaan häiriöttömmimpiä olivat kaivausalue I koekuoppineen ja alue II. Kaivauslöytöjen levinnän perusteella asuinpaikka rajoittuu pääasiallisesti Rauhalan tilan perunamaan alaosaan (lounaispäätyyn) n. 259-261 m:n korkeudelle merenpinnasta.

Alueella I löydöt keskittyivät molempien kiinteiden muinaisjäännösten yhteyteen: kaivauskerroksissa 1 ja 2 hajonneen lieden ja kerroksissa 3, 4 ja 5 tulenpitopaikan ympärille. Ennen kaivausta paikalta kerättiin pintapoimintana muutamia kvartsikaapimia ja -iskoksia ja tilan omistajalta (Abiel Rauhala) saatiin sädekiviliuskeesta valmistettu taltta (KM 25258, diar. 7.12.1989). Kyseinen taltta on löytynyt perunapellon länsipäädystä.

Kvartsi-iskosten levinneisyys koekuopittain:
 - kvartsikaapimien lukumäärät on esitetty suluissa

Koeruudun numero	1. krs	2. krs	3. krs
1			
2	12		
3	10	2	2
4	1		
5	(1)		
6	8	1	
7	3	9	1
8	10	9(1)	
9	13(1)	9	
10	15	2	
11			
12	13	1	1
13	41(3)	3	
14	7(1)	2	
15	15	6(1)	1
16	3		
17	30(2)	14(1)	
18	3		
19			
20	13(1)	2	
21	16		
22	10		
23	2		
24	2		
25	9		
26	2		
27	4	1	
28			
29			
30	2		
31	1		
32			4
33			3

YHTEENVETO

Rauhalassa tutkittiin 81 m² ajalla 17.7.-4.8.-89. Kyseessä oleva kivistinen asuinpaikka on suhteellisen laaja-alainen, mutta suurelta osin tuhoutunut. Koekuopituksen perusteella tutkimukset keskitettiin sen parhaiten säilyneeseen osaan, missä myös löytöintensiteetti oli suurin.

Kaivauslöydöissä ei juuri ollut ajoittavia löytöjä, ainoana tällaisena voidaan pitää tasakantaisen kvartsinuolenkärjen kantakatkelmaa. Kahdesta tulisijasta otettiin radiohiilinäytteet, mutta toistaiseksi niitä ei ole vielä analysoitu. Löydettyt palaneen saven kappaleet voivat olla peräisin niin esihistorialliselta kuin historialliseltakin ajalta, selvää kontekstia niille on vaikea määrittää.

Koska asuinpaikka on suurelta osin tuhoutunut, siitä tuskin voidaan saada lisätutkimuksilla uutta tietoa.

LUETTELO KARTOISTA

	Sivu
Yleiskartta 1:500	18
Pinta- ja pohjavaaituskartta, alue I 1:50	19
Tasokartat, alue I tasot 0-5 1:50	20-25
Profiilikartat, alue I 1:20	26-27
Yksityiskohtakartta, alue I 1:10	28
Pinta- ja pohjavaaituskartta, alue II 1:50	29
Tasokartat, alue II tasot 0-2 1:50	30+ 32

LUETTELO KERTOMUKSEEN LIITTYVISTÄ DIAPOSITIIVEISTA

- 19755 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Yleiskuva, kuvattu koillisesta
- 19756 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Osa alueesta I tasossa 1. Kuvattu kaakosta.
- 19757 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Osa alueesta I tasossa 1. Kuvattu luoteesta.
- 19758 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alueen I laajennus tasossa 1. Kuvattu koillisesta.
- 19759 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I tasossa 2. Kuvattu etelästä.
- 19760 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I, hajonnut lieksikiveys tasossa 2. Kuvattu lännestä.
- 19761 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I tasossa 3. Kuvattu etelästä.
- 19762 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I, tulenpitopaikka, taso 3. Kuvattu lounaasta.
- 19763 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I tasossa 4. Kuvattu etelästä.
- 19764 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I tulenpitopaikka tasossa 4. Kuvattu lounaasta.
- 19765 Kittilä 6 Jerisjärvi Rauhala. Alue I taso 5. Kuvattu koillisesta.

LUETTELO NEGATIIVEISTA

- 78221 Yleiskuva (panorama, osa 1). Kuvattu koillisesta.
78222 Yleiskuva (panorama, osa 2). Kuvattu koillisesta.
78223 Yleiskuva (panorama, osa 3). Kuvattu koillisesta.
78224 Osa kaivausalueesta I, taso 1. Kuvattu lännestä.
78225 Osa kaivausalueesta I, taso 1. Kuvattu luoteesta.
78226 Alueen I laajennus, taso 1. Kuvattu koillisesta.
78227 Alue I, taso 2. Hajonnut liesikiveys. Kuvattu lännestä.
78228 Alue I, taso 2 (panorama, osa 1). Kuvattu lounaasta.
78229 Alue I, taso 2 (panorama, osa 2). Kuvattu lounaasta.
78230 Alue I, taso 3. Tulenpitopaikka. Kuvattu kaakosta.
78231 Alue I, taso 4. (panorama, osa 1). Kuvattu lounaasta.
78232 Alue I, taso 4. (panorama, osa 2). Kuvattu lounaasta.
78233 Alue I, taso 4. Tulenpitopaikka. Kuvattu kaakosta.
78234 Alue I, taso 5. Kuvattu koillisesta.
78235 Alue II, taso 1. Kuvattu lounaasta.
78236 Alue II, taso 2. Kuvattu lounaasta.
78237 Alue I peitettynä. Kuvattu etelästä.
78238 Alue II peitettynä. Kuvattu lounaasta.

KOEKUOPPIEN VAAITUSLUETTELO

Koekuopan numero	Koordinaatit	Pinta	Pohja
1	143/488	261.12	261,47
2	120/490	260.32	259.89
3	110/491	260.00	259.58
4	100/495	259.83	259.46
5	130/495	261.01	260.64
6	115/500	260.41	259.75
7	120/500	260.69	260.12
8	100/501	259.80	259.33
9	105/501	259.95	259.53
10	110/501	260.24	259.78
11	95/506	259.16	258.81
12	99/506	259.70	259.23
13	110/510	260.15	259.71
14	94/511	258.92	258.40
15	100/511	259.51	258.98
16	94/516	258.77	258.30
17	99/516	259.30	258.87
18	99/521	258.88	258.35
19	100/531	258.55	258.31
20	110/536	259.89	259.48
21	120/536	260.97	260.62
22	130/536	261.70	261.27
23	140/536	263.24	262.94
24	94/546	259.07	258.86
25	100/546	259.46	259.03
26	110/546	260.38	260.09
27	120/546	261.40	261.12
28	140/546	263.42	263.20
29	130/547	262.22	261.75
30	100/560	261.00	260.43
31	110/560	261.94	261.53
32	120/560	262.55	262.35
33	120/570	263.15	262.98

LUETTELO HIILINÄYTTEISTÄ

KM 24848:323 Näyte 1. Hajonnut liesi, taso 2.
KM 24 848:324 Näyte 2. Tulenpitopaikka, taso 3.

78221

78222

78223

KUVA 1. YLEISKUVA KAINULSPAIKASTA. KUVAATTU KOILUSESTA.

78231

78232

KUVA 2. ALUE I, TASE 4. KUVAATTU KOILUKSESTA.

KITTILÄ [6] JERISJÄRVI RAUHALA

79 235
 KUVA 3. ALUE II, TASO I. KUVAATTU LÖYLYSTÄ.

79 227
 KUVA 4. ALUE I, TASO 2. HAJONNUK LIESI -
 KIVETYS. KUVAATTU LÄNNESTÄ.

79 230
 KUVA 5. ALUE I, TASO 3. TULENPITOPAIKKA.
 KUVAATTU KAAKKOSTA

KITILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA E.HINTIKAINEN 1989

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

ALUE I

KP 260,06 m mpy

KONE 208

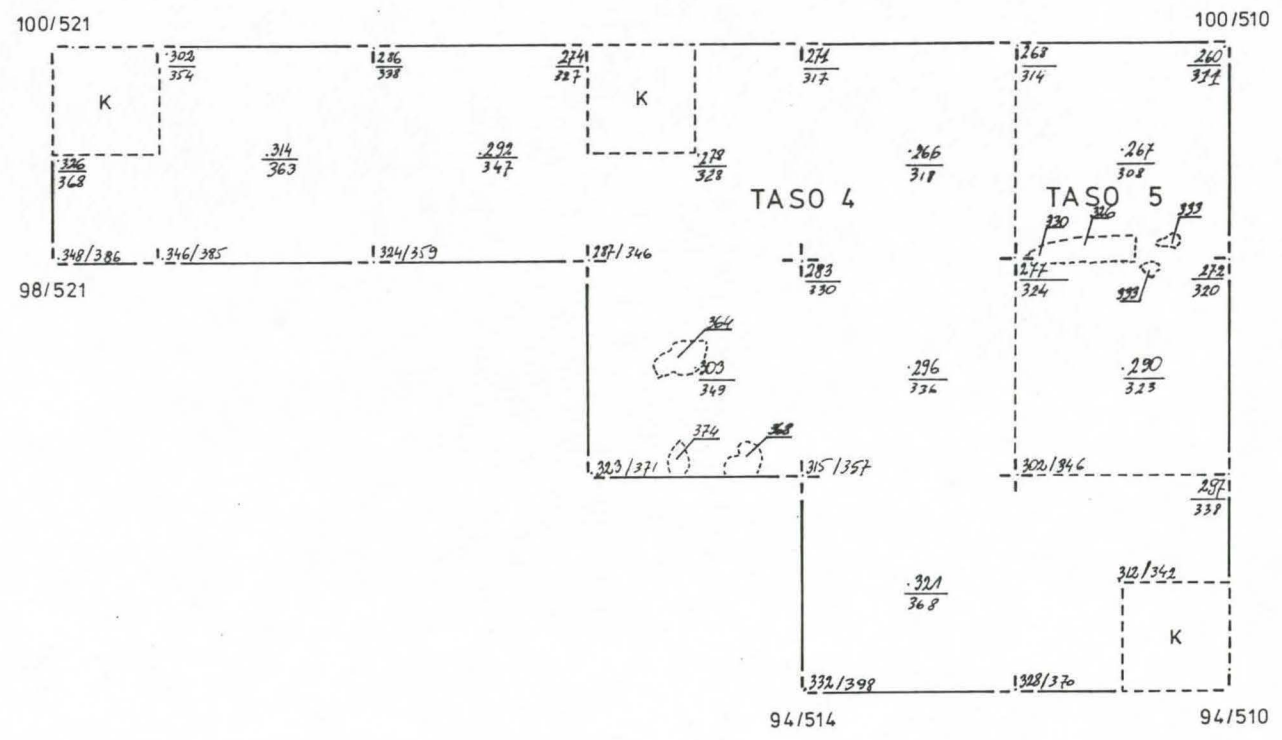
~~MK 1:50~~

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

K KOEKUOPPA

○ KUOPPA

KITTILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA E.HINTIKAINEN 1989

TASOKARTTA

ALUE I

TASO 0

KP 260,06 m mpy

KONE 208

~~MK 1:50~~

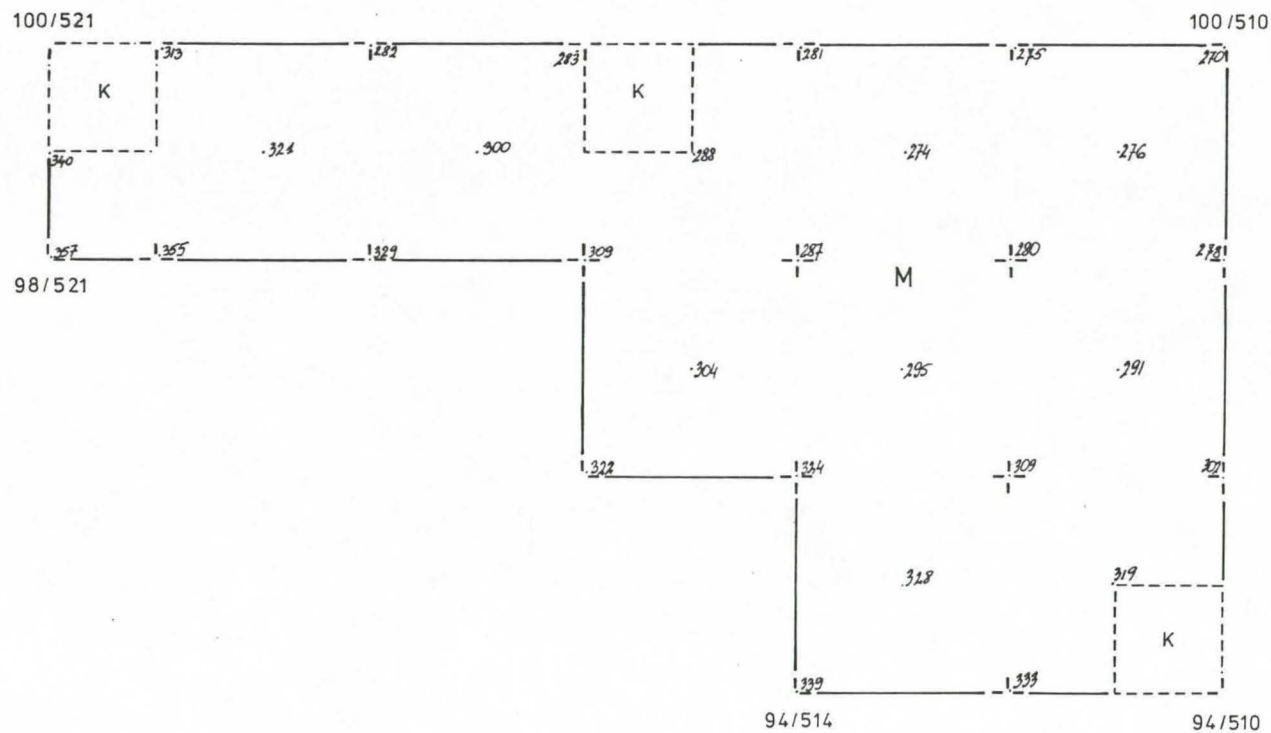
2 m.

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

M MULTA

K KOEKUOPPA

KITTILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

E.HINTIKAINEN 1989

TASOKARTTA

ALUE I

TASO 2

KP 260,06 m mpy

KONE 208

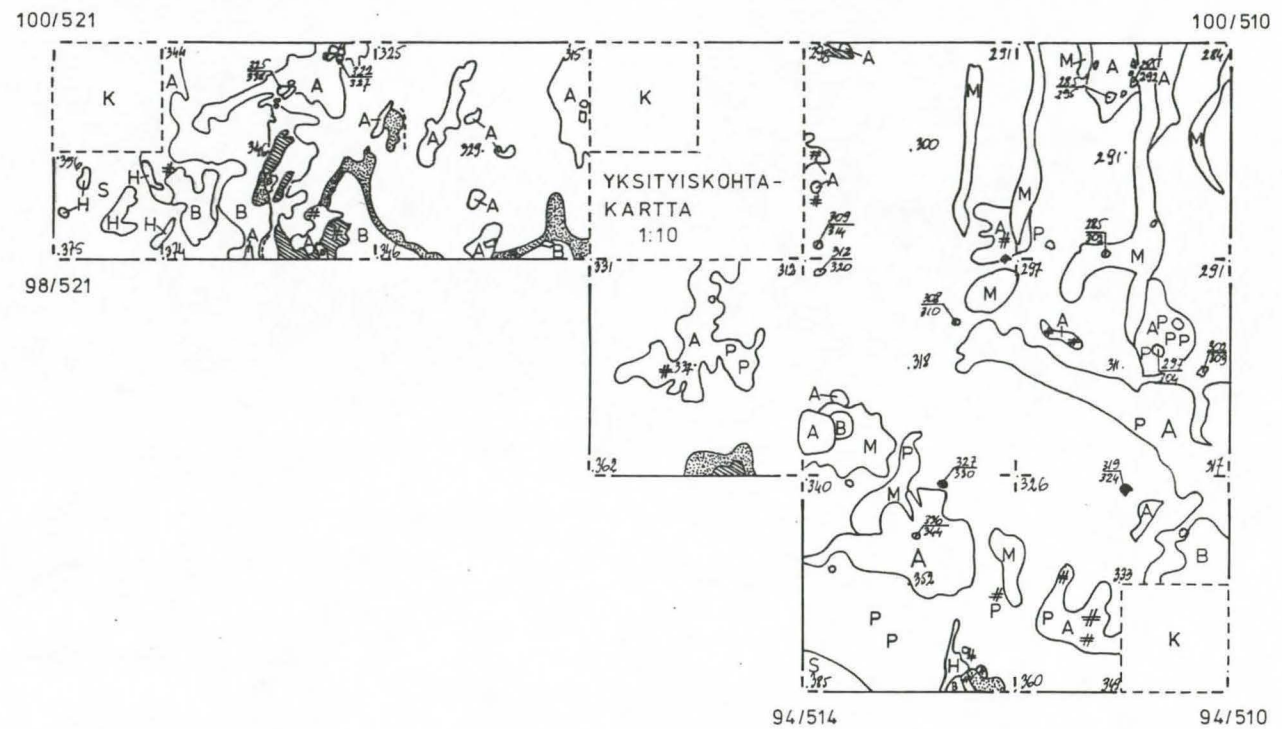
MK 1:50

2 m.

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

- A HUUHTOUTUMISKERROS
 B RIKASTUMISKERROS
 H HIILTUNYNT MULTA
 M MULTA
 P PUNAISTA PALANUTTA MAATA
 S SEKOITTUNUT (M+B)
 NOKIMAA JOSSA HIILTÄ
 LIKAMAA
 - - - - HIILIRAITA
 # HIILTÄ
 O KIVI
 ● KVARTSIKAPPALE
 K KOEKUOPPA

KITILÄ [6] JERISJÄRVI RAUHALA
E.HINTIKAINEN 1989

TASOKARTTA

ALUE I

TASO 3

KP 260,06 m mpy

KONE 208

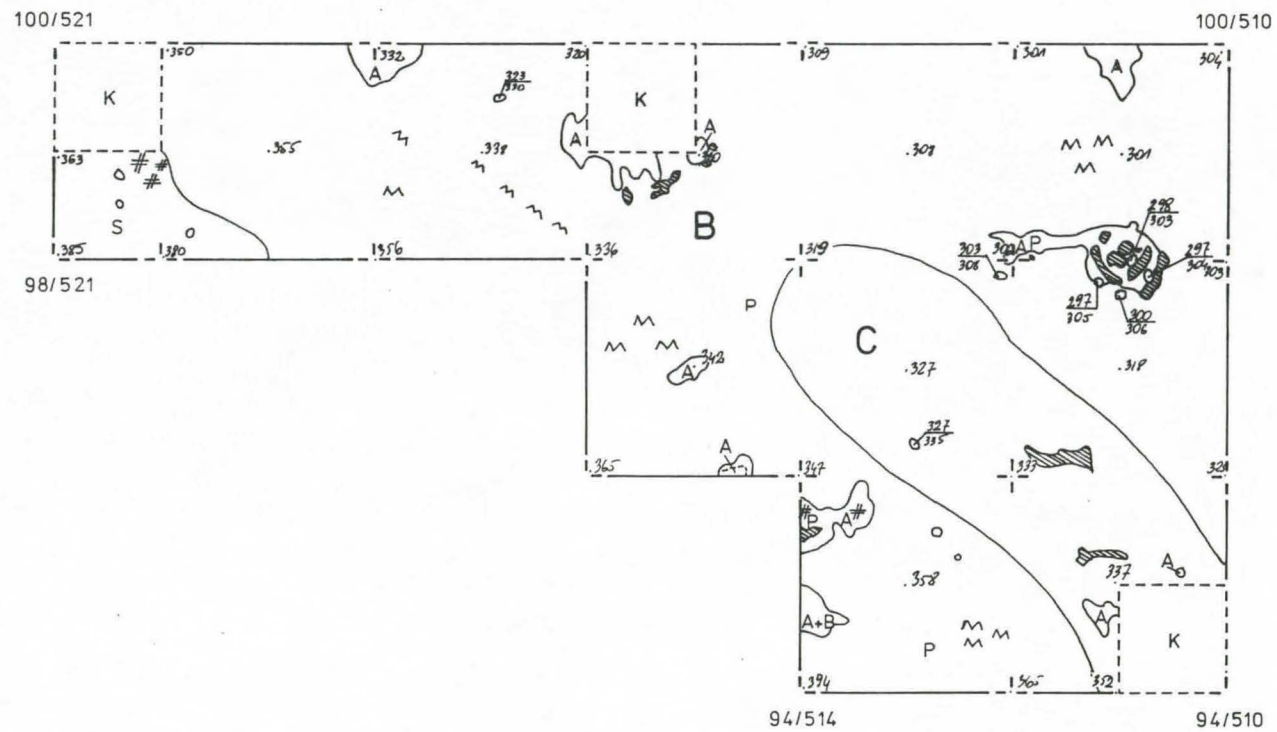
~~MK 1:50~~

2 m.

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

- A HUUHTOUTUMISKERROS
- B RIKASTUMISKERROS
- C PUHDAS HIEKKA
- ▨ NOKIMAA JOSSA HIILTÄ
- # HIILTÄ
- HILIRAITA
- KIVI
- ∩ RUOSTETTA
- K KOEKUOPPA

KITTILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

E.HINTIKAINEN 1989

TASOKARTTA

ALUE I

TASO 4

KP 260,06 m mpy

KONE 208

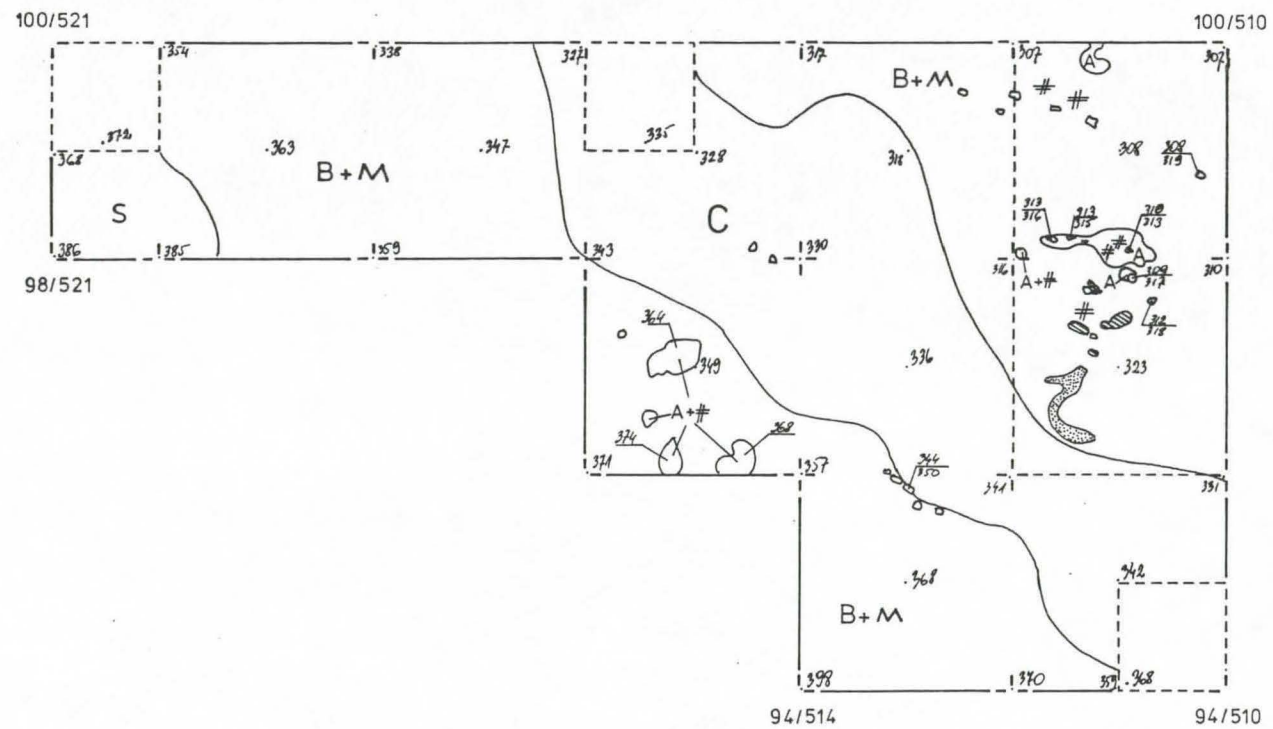
MK 1:50

2 m.

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

- A HUUHTOUTUMISKERROS
 B RIKASTUMISKERROS
 C PUHDAS HIEKKA
 NOKIMAA JOSSA HIILTÄ
 LIKAMAA
 # HIILTÄ
 ○ KIVI
 M RUOSTETTA
 K KOEKUOPPA

KITILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

E. HINTIKAINEN 1989

TASOKARTTA

ALUE I

TASO 5

KP 260,06 m mpy

KONE 208

MK 1:50

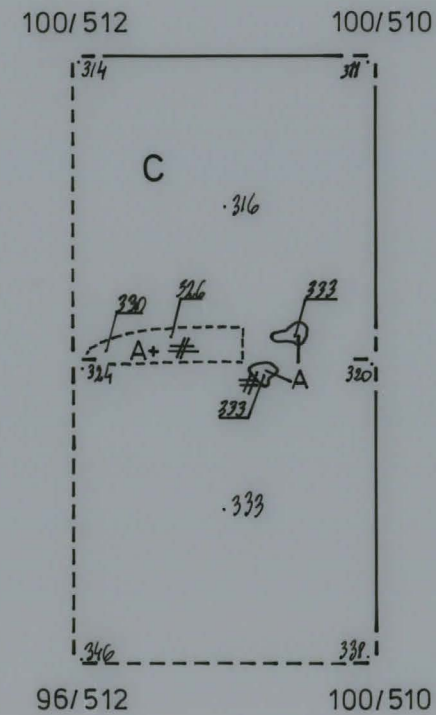
 2 m.

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

C PUHDAS HIEKKA

HIILTÄ

A HUUHTOUTUMISKERROS

KITTILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA
E. HINTIKAINEN 1989

PROFIILIKARTTA

ALUE I

KP 260,06 m mpy

KONE 208

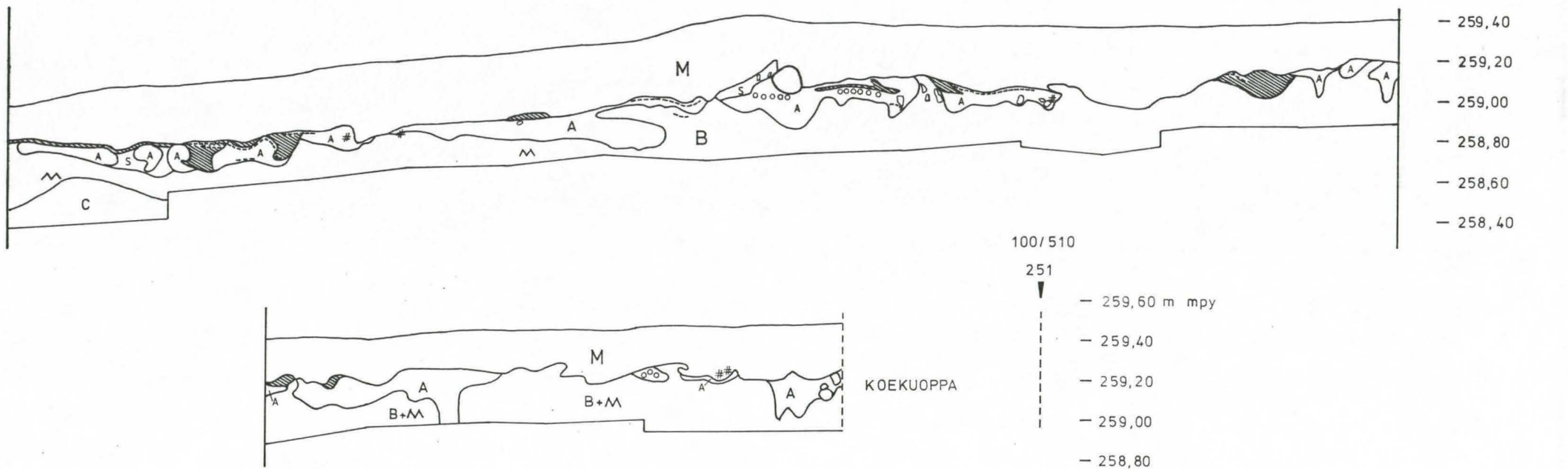
MK 1:20

1m

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

100/521

251

- A HUUHTOUTUMISKERROS
- B RIKASTUMISKERROS
- C PUHDAS HIEKKA
- M MULTA
- S SEKOITTUNUT (M+A+B)
- NOKIMAA JOSSA HIILTÄ
- PUNAISTA PALANUTTA MAATA
- HIILIRAITA
- # HIILTÄ
- ~ RUOSTETTA
- KIVI

KITTILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

E. HINTIKAINEN 1989

PROFIILIKARTTA

ALUE I

KP 260,06 m mpy

KONE 208

MK 1:20

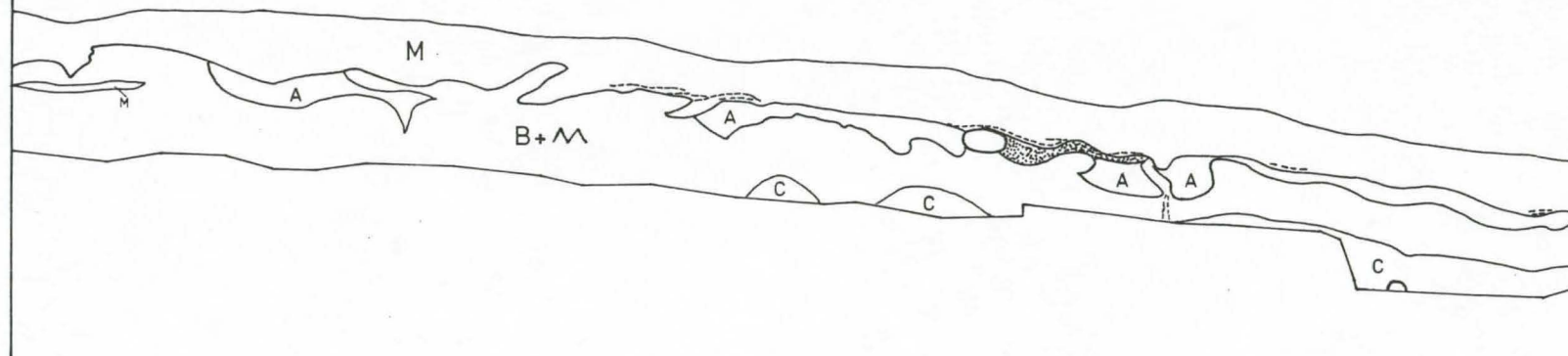

PIIRT: I. SKIERKA - HINTIKAINEN

- A HUUHOUTUMISKERROS
- B RIKASTUMISKERROS
- C PUHDAS HIEKKA
- M MULTA
- LIKAMAA
- HIILIRAITA
- ∞ RUOSTETTA
- KIVI

100/510

251

94/510

251

- 259,60 m mpy
- 259,40
- 259,20
- 259,00
- 258,80
- 258,60
- 258,40

KITTILÄ [6] JERISJÄRVI RAUHALA

E. HINTIKAINEN 1989

YKSITYISKOHTAKARTTA

ALUE I

TASO 2

KP 260,06

KONE 208

MK 1:10

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

 1m

A HUUHTOUTUMISKERROS

B RIKASTUMISKERROS

 NOKIMAA JOSSA HIILTÄ

 PUNAISTA PALANUTTA MAATA

HIILTÄ

○ KIVI

KITILÄ 6 JERISJÄRVI RAUHALA

E. HINTIKAINEN 1989

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

ALUE II

KP 260,06m mpy

KONE 392

MK 1:50

 2m

PIIRT. I. ISKIERKA-HINTIKAINEN

132/562			132/559
$\frac{055}{087}$	$\frac{065}{092}$	$\frac{073}{100}$	$\frac{087}{105}$
$\frac{060}{090}$	$\frac{062}{092}$	$\frac{070}{106}$	$\frac{088}{114}$
$\frac{064}{093}$	$\frac{072}{104}$	$\frac{086}{110}$	$\frac{092}{116}$
$\frac{068}{099}$	$\frac{079}{105}$	$\frac{086}{110}$	$\frac{105}{119}$
129/562			129/559

KITTILÄ [6] JERISJÄRVI RAUHALA

E. HINTIKAINEN 1989

TASOKARTTA

ALUE II

TASOT 0,1,2

KP 260,06 m mpy

KONE 392

~~MK 1:50~~
 2 m

PIIRT. I. ISKIERKA - HINTIKAINEN

- A HUUHTOUTUMISKERROS
- B RIKASTUMISKERROS
- C PUHDAS HIEKKA
- P PUNAISTA PALANUTTA MAATA
- M MULTA
- # HIILTÄ
- O KIVI

